

ONU celebrează Prima Zi Internațională a Energiei Curate

United Nations

International Day of Clean Energy
26 January

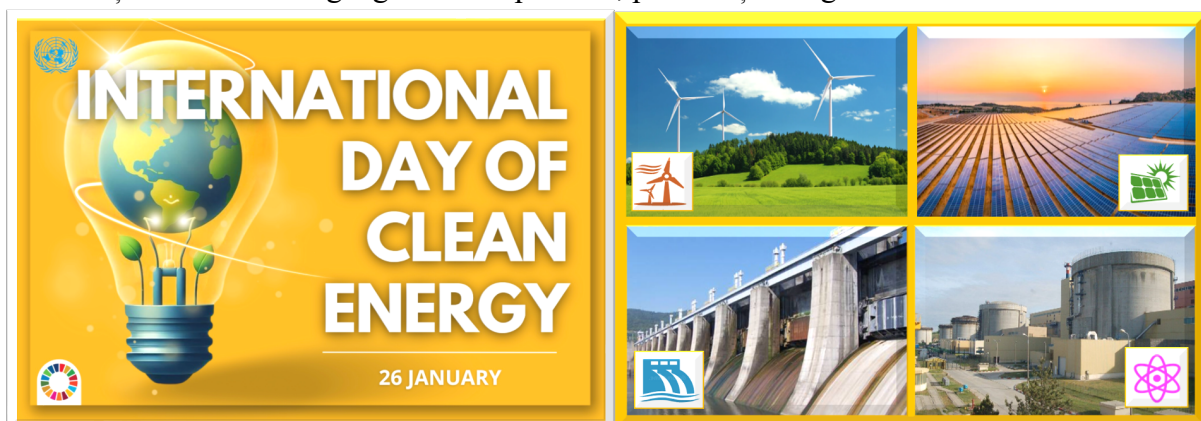
26 ianuarie 2024

O bornă semnificativă în angajamentul colectiv al umanității pentru un viitor durabil

Dr. ing. Doru Cătălin Morariu – Acad. Nicolae Anastasiu

Pe 26 ianuarie, Organizația Națiunilor Unite a celebrat pentru prima dată **Ziua Internațională a Energiei Curate**¹, care marchează o sărbătoare globală a energiei curate și a contribuției sale esențiale la realizarea unei tranziții energetice juste și incluzive. **Energia curată** joacă un rol cheie în reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) și facilitează accesul comunităților la surse de energie fiabile, în concordanță cu **Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 7 (ODD-7)** al ONU – **Energia curată și accesibilă**², care urmărește să asigure până în 2030 accesul pentru toți la energie durabilă și modernă, cu un preț accesibil și fiabil.

Adoptarea energiei curate este parte integrantă a luptei împotriva efectelor nocive ale schimbărilor climatice. O mare parte din emisiile GES sunt generate prin arderea combustibililor fosili (petrol, cărbune și gaze naturale) pentru a produce energie electrică și căldură. În ultimele decenii, opinia oamenilor de știință a devenit din ce în ce mai clară: pentru a limita schimbările climatice, trebuie să punem capăt dependenței noastre de combustibilii fosili și să investim în surse alternative de energie care sunt curate, accesibile și durabile, cum sunt sursele de energie regenerabilă (fotovoltaic, eolian și hidroenergie) disponibile din abundență în multe zone geografice ale planetei, precum și energia nucleară.

Există o legătură puternică între energia curată, dezvoltarea socio-economică și durabilitatea mediului, iar această legătură trebuie valorificată pe deplin dacă dorim să abordăm problemele cu care se confruntă comunitățile vulnerabile din întreaga lume.

¹ Ziua Internațională a Energiei Curate a fost adoptată de Adunarea Generală a ONU (United Nations General Assembly – UNGA) prin rezoluția A/77/327, ca un apel de conștientizare și de mobilizare a acțiunilor pentru o tranziție justă și incluzivă la energia curată în beneficiul oamenilor și al planetei.

² Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 7 sau ODD-7 (Sustainable Development Goal 7 sau SGD-7) care este promovat pe plan global de ONU urmărește să asigure până în 2030 accesul universal la energie durabilă și modernă la un preț accesibil.

Analiza realizată de Programul de Dezvoltare al ONU arată ca în 2022, cca 7 trilioane de dolari SUA au fost cheltuite pentru subvenționarea industriei combustibililor fosili, inclusiv prin subvenții explicite și reduceri fiscale. Prin comparație, cca 4 trilioane de dolari trebuie investiți anual în energie curată până în 2030, care includ și investițiile în tehnologie și infrastructură, pentru a permite atingerea obiectivului de neutralitate climatică până în 2050. Apelul Secretarului General al ONU subliniază necesitatea eliminării treptate a subvențiilor pentru combustibili fosili ca o modalitate eficientă de a încuraja investițiile în energie curată, în special în țările în curs de dezvoltare. Evidențiind importanța celebrării Zilei Internaționale a Energiei Curate, António Guterres a declarat: „*Energia curată este cadoul care continuă să ne ofere daruri. Poate purifica aerul poluat. Poate să satisfacă cererea mereu în creștere de energie. Asigură o aprovizionare durabilă. Și permite conectarea a miliarde de oameni la energie cu prețuri accesibile, contribuind la asigurarea accesului la electricitate pentru toți până în 2030*”. În acest context, António Guterres considera că „*eliminarea treptată a combustibililor fosili nu este doar necesară, ci devine și inevitabilă*”. În încheierea discursului său, António Guterres a concluzionat: „*Dar avem nevoie de guverne care să acționeze, să accelereze tranziția, cu cei mai mari emitenți în frunte. Înseamnă că țările vor crea noi planuri naționale pentru climă până în 2025, care să planifice o tranziție echitabilă și justă către energie curată. Și înseamnă că guvernele vor închide ușa erei combustibililor fosili, cu dreptate și echitate. Viitorul nostru de energie curată este de neoprit. Împreună, să-l aducem mai repede la viață*”.

Declarația Președintelui Adunării Generale ONU, Dennis Francis: „*Prima sărbătoare a Zilei Internaționale a Energiei Curate este o ocazie importantă. Reprezintă un moment pentru a recunoaște trista realitate că cca 675 de milioane de oameni din întreaga lume trăiesc încă fără electricitate, iar cca 2,3 miliarde de oameni se bazează încă pe lemne și bălegar pentru a găti. Nu putem, din punct de vedere moral, ecologic și economic să nu introducem o lume cu energie curată și să nu ajungem la emisii nete zero. Acum este momentul să accelerăm progresul către accesul universal la energie*”. Dennis Francis a continuat: „*Prin urmare, fac apel la un angajament reînnoit pentru asigurarea accesului la energie accesibilă, fiabilă, durabilă și modernă pentru toți. Să sărbătorim Ziua Internațională a Energiei Curate cu anticipare și hotărâre de a construi un viitor cu energie curată, care să fie în beneficiul tuturor*”.

În mesajul său, Tatiana Molcean - secretarul executiv al Comisiei Economice pentru Europa a Națiunilor Unite (UNECE) menționa: „*Prima Zi Internațională a Energiei Curate este o reamintire a cât de departe suntem de locul în care ar trebui să fim atunci când vine vorba de tranziția energetică. Calea către sistemul energetic curat al viitorului este clară, deși timpul se scurge pentru a face schimbările necesare. Accelerarea depinde de voința politică și de eforturile noastre colective*”. Tatiana Molcean a mai adăugat: „*Reducerea emisiilor de metan CH₄ – care pe o perioadă de 20 de ani au un efect de încălzire de 80 de ori mai mare decât cele de CO₂ – este un domeniu în care angajamentele actuale și instrumentele disponibile pot oferi rezultate pe termen scurt. Pentru a promova aceste eforturi, îndemn guvernele, liderii industriei și părțile interesate să-și împărtășească angajamentele și expertiza lor la **Forumul Global al Metanului** de la Geneva, în perioada 18-21 martie 2024. Aceasta va oferi o platformă vitală pentru a promova succesele replicabile de atenuare a metanului și pentru a mobiliza acțiuni de reducere substanțială a emisiilor de metan*”.

Semnificația unei duble aniversări

Alegerea de către ONU a datei de 26 ianuarie drept Ziua Internațională a Energiei Curate, nu a fost întâmplătoare... Această zi a marcat și cea de-a 15-a aniversare a **Agenciei Internaționale pentru Energie Regenerabilă (IRENA)**, recunoscându-se astfel rolul principal jucat de IRENA în accelerarea tranziției energetice globale, bazate pe surse regenerabile.

Directorul general al IRENA, Francesco La Camera, a declarat: *„Felicit IRENA și membrii săi pentru rolul lor vital în aducerea energiei regenerabile în prim-planul discursului energetic global. Cu 169 de membri, IRENA este motorul global care conduce o tranziție energetică globală bazată pe surse regenerabile, care respectă prioritățile climatice și de dezvoltare. Mulțumirile mele se adresează personalului IRENA pentru contribuția lor neobosită în ultimii 15 ani și Emiratelor Arabe Unite pentru găzduirea sediului agenției în Abu Dhabi”*.

La Camera a adăugat: *„Înființarea unei zile internaționale a energiei curate, în mare parte datorită susținerii Emiratelor Arabe Unite și a Panama, în calitate de co-facilitatori ai rezoluției ONU, este o dovadă a sprijinului din ce în ce mai mare observat la nivel mondial pentru sursele regenerabile de energie. O tranziție echitabilă, justă, și urgentă către o energie curată este esențială pentru a evita cele mai grave efecte asupra climei și pentru a stimula dezvoltarea durabilă”*. În încheierea alocuțiunii sale, Francesco La Camera subliniază că *„Lansarea unei Zile Internaționale a Energiei Curate reprezintă o modalitate puternică de a reaminti tuturor factorilor de răspundere de angajamentul lor față de accesul universal al umanității la energie curată și îndeplinirea obiectivului climatic al Acordului de la Paris”*.

„Faptul că în 2022, peste 50% din populația lumii, reprezentată de țările în curs de dezvoltare și cu economii emergente, a primit doar 15% din investițiile globale în surse regenerabile, arată disparitățile mari în accesul la finanțare pentru aceste piețe. Această realitate necesită o regândire radicală a ceea ce înseamnă tranziția energetică justă pentru dezvoltare și necesită o schimbare la nivel de implementare a sistemelor, cu accent deosebit pe transformarea structurilor instituționale și guvernamentale.” a declarat Achim Steiner, Administrator al Programului ONU pentru Dezvoltare și Copreședinte al UN-Energy.

„În această primă Zi Internațională a Energiei Curate, îndemn guvernele, instituțiile și organizațiile de profil să folosească Pactele Energetice pentru a-și înregistra sau consolida angajamentele energetice pe scena mondială.”, a declarat Damilola Ogunbiyi, Reprezentant Special al Secretarului General al ONU pentru Sustenabilitate, Energie pentru toți și Copreședinte al UN-Energy.

Opinia exprimată de un raport lansat recent de Agenția Internațională de Energie (IEA), este că cererea globală de energie electrică va crește într-un ritm mai rapid în următorii trei ani, pe măsură ce tranziția la energie curată se accelerează, iar sursele de generare a energiei curate, cu emisii GES scăzute, vor acoperi integral cererea prognozată de energie electrică suplimentară.

„Sectorul energetic produce în prezent mai multe emisii de CO₂ decât orice alt sector din economia mondială, așa că este încurajator să notăm creșterea rapidă a surselor regenerabile și o expansiune constantă a energiei nucleare, care sunt perfect armonizate cu creșterea totală a cererii globale de energie electrică în următorii ani.”, a declarat directorul executiv al IEA, Fatih Birol. *„Acest lucru se datorează în mare măsură impulsului uriaș din spatele surselor regenerabile, cu energia solară din ce în ce mai ieftină conducând această inițiativă, dar și*

sprijinului primit prin revenirea importantă a energiei nucleare, a cărei capacitate instalată de generare este programată să atingă un maxim istoric până în 2025. Deși este nevoie de mai multe progrese, și cât mai rapide, „aceste tendințe sunt foarte promițătoare”.

Prilej de reafirmare a rolului decisiv al energiei nucleare în mix-ul de energie curată

După cum a declarat Rafael Mariano Grossi, directorul general al Agenției Internaționale de Energie Atomică (IAEA), în recentul său articol de opinie pentru Forumul Economic Mondial de la Davos: „Energia nucleară reprezintă una dintre sursele cele mai sigure, mai curate, mai puțin împovărătoare din punct de vedere ecologic și care – în cele din urmă, pe durata ciclului de viață a unei centrale nucleare – reprezintă una dintre cele mai ieftine surse de energie disponibile”.

Aceste beneficii sunt din ce în ce mai recunoscute de activiștii de mediu și de liderii mondiali. De exemplu, la COP28 din Dubai, liderii din 22 de țări s-au reunit pentru a semna o declarație de triplare a capacității globale de energie nucleară până în 2050 pentru a îndeplini obiectivele climatice și nevoile energetice.

În acest an va avea loc primul **Summit asupra energiei nucleare**, găzduit împreună de IAEA și Belgia, pe 21 martie 2024. „Din ce în ce mai multe țări fie intenționează să introducă energia nucleară în mix-ul lor energetic, fie să extindă programele de energie nucleară deja existente. Am observat o schimbare pozitivă clară în ultimii ani, cu o conștientizare din ce în ce mai mare că energia nucleară este o parte indispensabilă a soluției la unele dintre cele mai presante provocări globale ale timpului nostru”, a menționat Mariano Grossi.

Preludiu pentru Bilanțul Global al ODD-7

Ziua Internațională a Energiei Curate „va fi o etapă imediată pentru analiza stadiului îndeplinirii angajamentelor noastre în materie de energie, în luna aprilie, când președintele Adunării Generale a ONU va convoca **bilanțul global** pentru accelerarea acțiunilor privind ODD-7 și, din nou, la Summit-ul Viitorului din septembrie. Îndemn toate țările și părțile

interesate să-și intensifice acțiunile.” a menționat Li Junhua, subsecretar general al ONU pentru afaceri economice și sociale și Secretar executiv al UN-Energy.

Țintele care trebuie atinse de ODD-7 până în 2030 sunt:

- asigurarea accesului universal la servicii energetice accesibile, fiabile și moderne;
- creșterea substanțială a ponderii energiei regenerabile în mix-ul energetic global;
- dublarea ratei globale de îmbunătățire a eficienței energetice;
- consolidarea cooperării internaționale pentru a facilita accesul la cercetare și tehnologie în domeniul energiei curate, inclusiv la energia regenerabilă, eficiența energetică și tehnologia avansată și mai curată a combustibililor fosili, precum și promovarea investițiilor în infrastructura energetică și tehnologia energiei curate;
- extinderea infrastructurii și modernizarea tehnologiei pentru furnizarea de servicii energetice moderne și durabile pentru toți cei din țările în curs de dezvoltare, în special țările cel mai puțin dezvoltate, micile state insulare în curs de dezvoltare și țările în curs de dezvoltare fără ieșire la mare, în conformitate cu programele lor de sprijin respective.

În prezent, omenirea continuă să avanseze către obiectivele de energie durabilă, dar nu suficient de repede, pentru că nu este încă situată pe traiectoria optimă care să garanteze atingerea țintelor ODD-7 în orizontul de timp 2030. În ritmul actual, se estimează că până în 2030 aproximativ 660 de milioane de oameni nu vor avea în continuare acces la energie electrică și aproape 2 miliarde de oameni se vor baza în continuare pe combustibili și tehnologii poluante pentru gătit.

Sursele regenerabile alimentează aproape 30% din consumul de energie în sectorul de *energie electrică*, dar provocările rămân în sectoarele de *încălzire* și *transport*. Țările în curs de dezvoltare înregistrează o creștere anuală de 9,6% a instalațiilor de energie regenerabilă, dar, în ciuda nevoilor enorme, fluxurile financiare internaționale pentru energie curată continuă să scadă. ONU apreciază că pentru a asigura accesul tuturor la energie până în 2030, trebuie să accelerăm electrificarea, să creștem investițiile în energie regenerabilă, să îmbunătățim eficiența energetică și să dezvoltăm politici favorabile și un cadru de reglementare adecvat.

În acest context, Adunarea Generală a ONU și-a propus să organizeze, în aprilie 2024, un **bilanț global al energiei durabile** pentru a evalua progresul făcut și a recomanda soluții de accelerare a implementării, precum și de a consolida parteneriatele cu mai multe părți interesate, asigurând astfel continuarea realizării și îndeplinirea promisiunii ODD-7 în cadrul Agendei 2030.

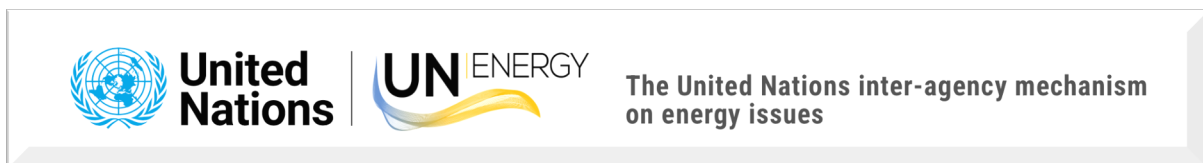
Programată ca parte a **Săptămânii Sustenabilității** organizată de Președintele Adunării Generale în aprilie 2024, obiectivele generale ale bilanțului global sunt de a revizui progresele realizate la încheierea **Deceniului ONU al Energiei Durabile pentru Toți (2014-2024)** și pentru a crește ambiția, accelerând în același timp acțiunile către ODD-7. Aceasta include catalizarea de soluții inovatoare, investiții și parteneriate cu mai multe părți interesate pentru a atinge obiectivele de dezvoltarea durabilă și a accelera punerea în aplicare a Acordului de la Paris. Întrebările cheie care trebuie să fie abordate implică **creșterea ambițiilor, accelerarea implementării, extinderea parteneriatelor** cu mai multe părți interesate și determinarea unor aranjamente instituționale adecvate după Deceniul ONU pentru continuarea cooperării internaționale în domeniul energiei.

Activitatea UN Energy în domeniul energiei durabile promovează dialogul politic și cooperarea între guverne, industriile energetice și alte părți interesate. Inițiativele UN Energy mobilizează expertiza pentru a construi sisteme energetice reziliente, avansând către neutralitatea carbonului, îmbrățișând gestionarea durabilă a resurselor, inclusiv prin facilitarea accesului la materii prime critice, extinderea energiilor regenerabile, promovarea conectivității energetice, creșterea eficienței energetice și sprijinirea digitalizării rețelelor sistemelor energetice.

Având un accent dedicat susținerii surselor de energie curată și regenerabilă, Ziua Internațională a Energiei Curate servește drept o **platformă de acțiune globală**, pentru a accelera trecerea către **sisteme energetice mai durabile și mai eficiente**.

Totodată, reprezintă un apel la unitate pentru a promova conștientizarea, inovarea și eforturile de colaborare pentru a aborda schimbările climatice și pentru a asigura o planetă mai curată și mai verde pentru generațiile viitoare.

Notă:

Text redactat pe baza informațiilor extrase din diferite publicații, articole și comunicate de presă ale United Nations Development Programme (UNDP), United Nations Inter-agency Mechanism on Energy Issues (UN Energy), World Economic Forum (WEF), International Energy Agency (IEA), International Renewable Energy Agency (IRENA), International Atomic Energy Agency (IAEA), Reuters și The Economist.